

KARTA PRACY DO LEKCJI 3.

TEMAT: EUROPEJCZYCY ODKRYWAJĄ DALEKI ŚWIAT

ZADANIE 1. Przeczytaj podrozdział *Dlaczego organizowano wyprawy?* ze str. 21 podręcznika, a następnie zapoznaj się z poniższym tekstem źródłowym. Na podstawie przeczytanych tekstów uzupełnij tabelę *Przyczyny odkryć geograficznych*.

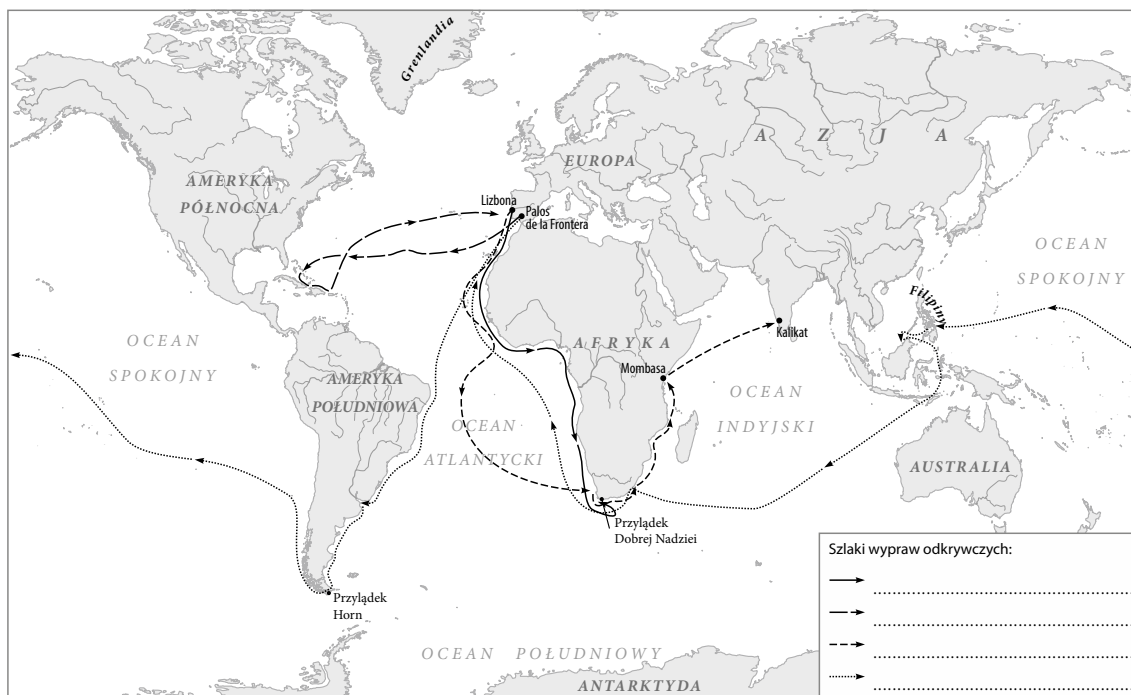
Zacznijmy od zjawisk demograficznych. Generalnie nie widać w Portugalii presji przeludnienia ani w XIV, ani w XV wieku. Jest dotąd zagadką, dlaczego i w jaki sposób kraj liczący milion lub niewiele więcej mieszkańców rozpoczął i prowadził ekspansję o takim zasięgu. Klęska czarnej śmierci (1348) i późniejszych epidemii oraz niszczące efekty wojen z Kastylią (od 1369 roku) stworzyły, jak się zdaje, dosyć korzystne warunki dla rolników. W trudnej sytuacji znalazła się natomiast grupa młodszych synów szlacheckich skupionych wokół dworu króla, infantów czy wielkich panów. [...] W Portugalii swoisty brak perspektyw także objawiał się skłonnością do awantury. [...] Konieczność działania wynikała dla części szlachty z kurczących się dochodów, a zatem groźby deklaszacji. [...]

Sfery miejskie i kupieckie nie stanowiły zaplecza pierwszych wypraw. Były na to za słabe finansowo i – co może ważniejsze – nie odczuwały dostatecznie silnej potrzeby. Ich zainteresowania skupiały się w dalszym ciągu na kierunku północnym, w biskajskich, bretońskich, flandryjskich portach. Przez dłuższy czas eskapady afrykańskie były organizowane przez księcia Henryka [...] i finansowane z jego dochodów.

J. Kieniewicz, *Portugalczycy w Azji XV–XX w.*, Wrocław 1976, s. 11–12.

Przyczyny odkryć geograficznych	
ekonomiczne i społeczne	
naukowe	

ZADANIE 2. Sporządź legendę do mapy ukazującej przebieg tras wypraw w czasie odkryć geograficznych.

Adrian Bergiel / Marcin Wereszczyński

ZADANIE 3. Przeczytaj tekst źródłowy. Odpowiedz na pytania na podstawie tego tekstu oraz wiedzy pozaźródłowej.

Naturalnie, narzuca się porównanie Vasco da Gamy z Krzysztofem Kolumbem. W jakimś sensie porównanie to wypada na korzyść Vasco da Gamy. Jego wyprawa [...] była przeszło trzy razy dłuższa, zarówno co do przebytego dystansu, jak i czasu trwania! [...] Kolumb musiał natrafić na Nowy Świat, niezależnie od tego, jak bardzo zoczyłby z drogi, natomiast da Gama mógłby nie dotrzeć do Przylądka Dobrej Nadziei i zagubić się gdzieś na Oceanie Indyjskim. A poza tym, w odróżnieniu od Kolumba, da Gama dotarł tam, dokąd zmierzał. [...]

Wyprawy Kolumba wywarły ogromny wpływ na istniejącą cywilizację zachodniej półkuli; ostatecznym wynikiem wyprawy da Gamy było przekształcenie się cywilizacji Indii i Indonezji. [...] choć obszar Ameryk jest wielokrotnie większy niż obszar Indii, to jednak Indie mają więcej ludności niż wszystkie kraje półkuli zachodniej razem wzięte.

[...] znaczenie Kolumba było daleko większe niż Vasco da Gamy. Po pierwsze, podróż do Indii trasą dookoła Afryki nie nastąpiła z inicjatywy da Gamy [...]. Natomiast Kolumb sam obmyślił plan swojej wyprawy i skłonił królową Izabelę do sfinansowania ekspedycji. Gdyby nie Kolumb, Nowy Świat [...] mógłby zostać odkryty dużo później i nie przez ekspedycję z Hiszpanii [...]. Natomiast gdyby nie było Vasco da Gamy, król Portugalii po prostu wybrałby kogoś innego na dowódcę wyprawy i jeżeli nawet ten okazałby się nieudolny i zawiódł, to z pewnością Portugalczycy nie dopuściliby do zmarnowania tylu wysiłków. [...] wydaje się zupełnie nieprawdopodobne, aby jakikolwiek inny naród zdołał wcześniej dotrzeć do Indii.

Po drugie, wpływ Europy na Indie i Daleki Wschód nawet w przybliżeniu nie był tak wielki, jak wpływ na półkulę zachodnią. W wyniku kontaktu z Zachodem nastąpiła – wprawdzie bardzo głęboka – ale jednak tylko modyfikacja cywilizacji Indii, natomiast w ciągu paru dziesięcioleci po wyprawie Kolumba wielkie cywilizacje Nowego Świata zostały całkowicie unicestwione. Na terenie Indii nie powstało również żadne państwo, które dałoby się porównać ze Stanami Zjednoczonymi Ameryki. [...] Da Gama był tylko jednym ogniwem w długim szeregu [...] jednak nie wyróżnia się on [...] w takim stopniu jak Kolumb.

M. H. Hart, *100 postaci, które miały największy wpływ na dzieje ludzkości*, przeł. P. Amsterdamski, Warszawa 1995, s. 314–315.

AUTORZY: Marcin Markowicz, Olga Pytlińska-Markowicz

